

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА РАДА

Третя сесія VIII скликання

Р І Ш Е Н Н Я

23.09.2021

Ужгород

№379

Про звіт Тимчасової контрольної комісії Закарпатської обласної ради з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області

Відповідно до частини 1 статті 43, частини 4 статті 48 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», статті 111 Регламенту роботи Закарпатської обласної ради VIII скликання, заслухавши звіт Тимчасової контрольної комісії Закарпатської обласної ради з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області, обласна рада **в и р і ш и л а**:

1. Взяти до відома проміжковий звіт Тимчасової контрольної комісії Закарпатської обласної ради з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області.

2. Продовжити роботу Тимчасової контрольної комісії Закарпатської обласної ради з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області, оновивши її персональний склад.

3. Депутатським фракціям, зареєстрованим у Закарпатській обласній раді, подати пропозиції щодо голови та персонального складу Тимчасової контрольної комісії Закарпатської обласної ради з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області, для розгляду на черговій сесії обласної ради.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на голову обласної ради та постійну комісію обласної ради з питань законності, правопорядку та регламенту.

Голова ради

Олексій ПЕТРОВ

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА РАДА

**Тимчасова контрольна комісія з вивчення питань обґрунтованості
тарифів на комунальні послуги для населення області**
пл. Народна, 4, м. Ужгород, 88008, тел.: (0312) 61-31-40, факс: 61-43-64

web: www.zakarpatt-rada.gov.ua, e-mail: admin@zak-rada.gov.ua, код ЄДРПОУ 25435963

№ _____

На № _____ від _____

Закарпатській обласній раді

Звіт

Тимчасової контрольної комісії з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області

Тимчасова контрольна комісія з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області (далі – Комісія) створена рішенням обласної ради від 25.02.2021 року № 140 з метою перевірки економічної обґрунтованості тарифів на житлово-комунальні послуги для населення області.

Оскільки питання розрахунку тарифів на комунальні послуги є особливо актуальним для населення області, то за час своєї діяльності депутати – члени Комісії працювали над вивченням процесу формування тарифів на газ та з розподілу природного газу, а також стану діяльності акціонерного товариства «Закарпатгаз» та участі його у процесі формування тарифу на природний газ (далі – Підприємства).

В той же час, ситуація, що утворилася на ринку природного газу, є підставою для її ґрунтовного аналізу, головним попереднім висновком з якого є необхідність удосконалення конкурентних умов функціонування на ринку природного газу, недопущення зловживання окремими суб'єктами господарювання, антиконкурентних узгоджених дій, зловживання монопольним (домінуючим) становищем, недопущення можливості окремих суб'єктів господарювання визначати чи суттєво впливати на формування завищеного тарифу на природний газ.

За період своєї роботи Комісією було проведено сім засідань за участі активу громадськості краю, представників засобів масової інформації та представників газорозподільного та газопостачального підприємства. На першому засіданні сформульовано перелік проблемних питань у взаємовідносинах між споживачами та газорозподільним і газопостачальним підприємством та направлено ряд запитів про надання інформації для всебічного вивчення порушених питань. Друге відкрите засідання відбулося у

режимі дискусії з керівниками АТ «Закарпатгаз», ТОВ «Закарпатгаз збут» та ТОВ «Оператор газотранспортної системи України». Третє засідання було виїзним, де представники Комісії спільно з представниками газопостачального підприємства та залученим експертом від громадськості наочно обстежили фактичний стан газорозподільного пункту в с. Онок, Берегівського району. Варто зазначити, що більшість газорозподільних пунктів на території України знаходяться в аварійному стані, так як обладнання зношується, а технічне обслуговування не здійснюється належним чином. Винятком не став і газорозподільний пункт с. Онок, де виявлено ряд порушень відповідних норм, в зв'язку з чим на четвертому засіданні Комісії доручено Головному управлінню Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Закарпатській області та управлінню Держпраці в Закарпатській області здійснити позапланові обстеження щодо стану дотримання правил пожежної безпеки та дотримання законодавства про охорону праці на газорозподільних пунктах області. П'яте засідання було проведено на території підприємства «Закарпатгаз», де представники Комісії мали змогу безпосередньо ознайомитись з специфікою діяльності підприємства, оглянути процес повірки лічильників та формування звітності товариства. Шосте відкрите засідання відбулось в режимі обговорення відповідей із залученням представників газопостачального підприємства та управління Держпраці та Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Закарпатській області. Сьоме засідання відбулося у закритому режимі з опрацюванням резолюції попередніх засідань та погодженням плану дій.

Одним з позитивних наслідків перших засідань стала згода та відповідний наказ акціонерного товариства «Закарпатгаз» щодо заборони припинення/зупинення розподілу природного газу побутовим споживачам у разі неоплати чи оплати не в повному обсязі послуг з розподілу/постачання природного газу. Також наказом передбачено неухильне виконання положень законодавства щодо заборони нарахування та стягнення неустойки (штрафів, пені) побутовим споживачам за несвоєчасне здійснення платежів за надання послуг з розподілу природного газу.

На жаль, керівництво акціонерного товариства «Закарпатгаз» не демонструє бажання вирішувати більшість проблемних питань у режимі діалогу та проводити дії згідно з чинним законодавством для забезпечення захисту прав споживачів. У відповідях на запити товариство уникнуло від надання конкретної відповіді на поставлені питання, обмежившись загальними фразами та цитуванням законодавства.

Беручи до уваги непорозуміння у порушених проблемних питаннях та враховуючи те, що обласна рада не регулює та не встановлює тарифи на

газопостачання, тому депутатами було підготовлено та надіслано ряд звернень та запитів до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Національній акціонерній компанії «Нафтогаз України», акціонерному товариству «Укргазвидобування» та «Закарпатгаз» з метою отримання роз'яснень, унормування та зниження цін на житлово-комунальні послуги для населення.

Комісією проаналізовано та детально опрацьовано відповіді на запити, що надійшли до обласної ради щодо цінової політики на ринку природного газу за період з 01.03.2021 по 10.08.2021 та встановлено наступне.

Положеннями статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України.

Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» з 01.10.2015 Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг не має повноважень щодо забезпечення проведення цінової політики на ринку природного газу (в частині встановлення цін на природний газ). Крім того, відповідно до статті 3 Закону України «Про ринок природного газу» ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема, забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави. Згідно із законодавством якої вони створені, вільного вибору постачальника природного газу. Закон України «Про ринок природного газу» передбачає, з одного боку, державне регулювання монопольних ринків (транспортування, розподіл, зберігання природного газу), з іншого боку – розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку природного газу. Тобто, на оптовому і роздрібному ринках природного газу має діяти принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України), що передбачено частиною другою статті 12 зазначеного Закону України. Так, згідно з положеннями частини другої статті 12 Закону України «Про ринок природного газу» постачання

природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Положенням статті 37 Закону України «Про ринок природного газу» встановлено, що оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

При цьому єдине джерело покриття витрат Операторів ГРМ як суб'єктів природної монополії, що необхідні для провадження діяльності з розподілу природного газу, - тариф на послуги розподілу природного газу. Витрати, які включаються до структури тарифу на послуги розподілу природного газу, визначаються з урахуванням державних і галузевих нормативів використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, норм амортизації, ставок податків, зборів, обов'язкових платежів, прогнозованих індексів цін виробників промислової продукції і споживчих цін у плановому періоді.

Послуга з розподілу природного газу, яка надається споживачу включає в себе забезпечення цілодобового доступу споживача до газорозподільної системи і розподіл (переміщення) належного споживачу природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки до межі балансової належності об'єкта споживача.

Так, відповідно до Кодексу газорозподільних систем, затвердженим Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2494, акціонерне товариство «Закарпатгаз», як оператор газорозподільних мереж відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані газорозподільної системи, належну організацію та виконання розподілу природного газу, підтримує технічний стан пристроїв, установок, мереж, а також системних об'єктів згідно з вимогами законодавства, провадить постійний експлуатаційний нагляд тощо.

Згідно з розподілом II Кодексу до складу газорозподільної мережі входять споруди і пристрої на газопроводах від місця надходження природного газу в ГРМ до пунктів призначення (об'єктів споживачів або суміжних Операторів ГРМ), зокрема, ГРМ включають: газопроводи, зокрема підземні та/або наземні, високого, середнього та низького тиску; обладнання для зниження тиску і підтримання його на заданому рівні, зокрема ГРП та ШРП; установки електрохімічного захисту від корозії, лінії технологічного зв'язку, споруди, обладнання автоматизованих систем контролю та управління технологічними

процесами і установок електрохімічного захисту; будівлі та споруди для забезпечення експлуатації та оперативного обслуговування ГРМ; споруди газорозподільних мереж, зокрема колодязі, запірна арматура, компенсатори, конденсатозбірники, контрольні трубки, контрольні-вимірювальні пункти, тощо.

Тариф на розподіл природного газу формується відповідно до Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу, затвердженої Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 25.02.2016 № 236, з урахуванням змін та доповнень та є фіксованим, однаковим для споживачів по всій території Закарпатської області. Затвердження Регулятором тарифу на послуги розподілу природного газу має на меті забезпечення відшкодування обґрунтованих витрат Оператора ГРМ. Тарифи на послуги з розподілу природного газу, що надаються акціонерному товариству «Закарпатгаз», є одними з найвищих в Україні. Так, до 01.07.2020 року для споживачів товариства діяв тариф 1,04 грн. за 1 м.куб. на місяць (без ПДВ), а з 01.07.2020 по 01.01.2021 – 1,30 грн. за 1 м.куб. на місяць (без ПДВ). Таке стрімке зростання тарифу на розподіл газу, на думку Комісії, є необґрунтованим і викликало значний громадський резонанс і невдоволення населення та несприйняття його органами місцевого самоврядування територіальних громад, що може мати в подальшому суттєві негативні наслідки в соціальній, бюджетній сферах та в секторі реальної економіки.

Основний елемент витрат структури тарифу товариства «Закарпатгаз» - вартість газу на нормативні та виробничо-технологічні втрати/витрати газу у сумі 286,3 млн.грн. Витрати товариства на 2021 рік для придбання природного газу на виробничо-технологічні витрати визначені, згідно Методики визначення нормативних та виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу при здійсненні розподілу природного газу та Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 27.11.2020 року «Про встановлення розміру нормативних та виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу для АТ «Закарпатгаз» на 2021 рік (48 863,3 тис. м. куб. на вартість природного газу 5860,0 грн. за 1000 м.куб.).

Слід зауважити, що загальний об'єм виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу всіх облгазів становить 1,4 млрд. м. куб. та зріс на 42% в порівнянні із тим, який крайній раз був затверджений Міністерством енергетики України на 2016 рік.

Повноваження щодо встановлення розміру нормативних та виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу для кожного Оператора ГРМ були

надані Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення конституційних принципів у сферах енергетики та комунальних послуг» від 19.12.2019 року № 394-ІХ. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг визначає розмір виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу відповідно до Методики визначення розмірів нормативних та виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу при здійсненні розподілу природного газу, затвердженої Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 06.11.2020 № 2033.

Підсумовуючи вищевказане Комісія вважає, що Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 27.11.2020 № 2187, якою встановлено акціонерному товариству «Закарпатгаз» розмір нормативних та виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу на 2021 рік на рівні 48860 тис.м. є економічно необґрунтованою. Вказана Постанова послугувала підставою для встановлення непрозорого та дискримінаційного тарифу на розподіл природного газу для жителів Закарпатської області. Враховуючи, що рішення, прийняті Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, оформлюються Постановами і розпорядженнями та є обов'язковими до виконання Комісією прийнято рішення рекомендувати голові обласної ради у міжсесійний період подати позовну заяву на оскарження Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про встановлення розміру нормативних та виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу для АТ «Закарпатгаз» від 27.11.2020 року № 2187 у межах наданих йому повноважень.

За період роботи комісії проведено потужну інформаційну роботу для мешканців з роз'яснення діючого законодавства та запобігання порушенням Законів України та правил безпеки у використанні природного газу як з боку газорозподільного та газопостачальних підприємств, так і з боку споживача.

**Голова Тимчасової контрольної комісії
з вивчення питань обґрунтованості тарифів
на комунальні послуги для населення області**

Віктор РУСИН